

dient deze naamgeving niet betrokken te worden op hun behoren tot een bepaalde sociaal-economische categorie, maar op hun positie als religieuze minderheidsgroepering binnen de macro-sociale structuur van Nederland'.

Deze stelling van L.H. Mulder bij zijn proefschrift⁴⁸) is bij de beschrijving van de Afscheiding te Rotterdam een uitdaging. Is het ook in Rotterdam zoals Mulder stelt? Om dit na te gaan wil ik hier iets zeggen over de sociale positie van de Afscheidenen in de Maasstad. Helaas zal dit niet bepaald stellig kunnen zijn - integendeel. Het enige wat mij hiertoe ter beschikking stond waren de beroepsgegevens (volgens de volkstellingsregisters van 1839) en het adres van Van Akkeren. Maar beide bronnen dienen zeer voorzichtig gehanteerd te worden: als Gerrit van Akkeren b.v. als koopman geregistreerd staat, kan hij bij wijze van spreken net zo goed lompenhandelaar als eigenaar van een grote firma zijn. Belastingkohieren uit die tijd zijn er niet; die zijn pas beschikbaar vanaf 1854. De registers van de Brandspuit-, Klapwacht- en Lantaarngelden, die mogelijk iets zouden kunnen zeggen over de welstand, zijn er slechts van het jaar 1820. Enige hulp bieden wel de Adresboeken van de stad Rotterdam⁴⁹), waarin soms te achterhalen is of iemand zelfstandig een bedrijf uitoefende. Maar hoe betrouwbaar zijn die gegevens, wanneer iemand die volgens de volkstellingsgegevens schoenmaker is, onder die rubriek in het Adresboek niet voorkomt? Waarom gaf hij dan als beroep niet op schoenmakersknecht? Het stellen van de vragen is heel wat gemakkelijker dan ze beantwoorden - ik wil er dan ook alleen de beperkingen van het materiaal mee aangeven. Die gelden ook voor het gebruik van de adressen. Er is nl. niets expliciet geschreven over het sociale aanzien van de wijken en straten in Rotterdam, en ik moest het dan ook doen met zijdelingse verwijzingen. Dit houdt in, dat ook de adresgegevens slechts met de uiterste voorzichtigheid gehanteerd kunnen worden.

Ondanks bovenstaande bedenkingen dan toch iets, allereerst over de beroepen van de Afscheidenen. De gegevens hierover zijn zoals gezegd afkomstig uit de volkstellingsregisters, aanwezig in het Gemeentearchief van Rotterdam. Ik kijk hierbij niet alleen naar het beroep van de gezinshoofden; ook de gehuwde vrouwen deel ik in in een bepaalde groep. Vaak doet zich nl. het verschijnsel voor dat een gehuwde vrouw vermeld staat als lid van de Afscheiden gemeente, terwijl haar man geen lid is. Voor de bepaling van de sociale status van het lid van de